

Z A P I S N I K
sa druge šednice Odbora za rodnu ravnopravnost Skupštine Crne Gore,
održane 8. februara 2013. godine

Šednica je počela u 12 sati i 30 minuta.

Šednici je predšedavala Nada Drobnyak, predšednica Odbora.

Šednici su prisustvovali članovi/ice Odbora: Žana Filipović, Jovan Martinović, mr Branka Tanasijević, Draginja Vuksanović, Ljerka Dragičević, prof.dr Jelisava Kalezić, dr Ljiljana Đurašković, doc.dr Branka Bošnjak, Zdenka Popović i Ana Ponoš.

Šednici je prisustvovala predstavnica predlagača zakona Remzija Ademović, savjetnica u Ministarstvu rada i socijalnog staranja.

Rad šednice pratili su predstavnici medija.

Prije prelaska na utvrđivanje dnevnog reda šednice, predšednica je na predlog opozicionih poslanica predložila da se izbor zamjenice predšednice Odbora odloži za narednu šednicu.

Za šednicu je, jednoglasno, utvrđen sljedeći

D N E V N I R E D:

1. PREDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU KONVENCIJE SAVJETA EVROPE O SPRJEČAVANJU I SUZBIJANJU NASILJA NAD ŽENAMA I NASILJA U PORODICI;
2. INICIJATIVA PROF.DR JELISAVE KALEZIĆ;
3. TEKUĆA PITANJA.

Prije prelaska na rad po utvrđenom dnevnom redu, Odbor je usvojio Zapisnik sa prve šednice Odbora.

Prva tačka – PREDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU KONVENCIJE SAVJETA EVROPE O SPRJEČAVANJU I SUZBIJANJU NASILJA NAD ŽENAMA I NASILJA U PORODICI

Predšednica Odbora Nada Drobnyak, je saopštila da Odbor saglasno članu 137 stav 4 Poslovnika Skupštine razmatra Predlog zakona kao zainteresovano radno tijelo i mišljenje dostavlja Odboru za međunarodne odnose i iseljenike, kao matičnom odboru. S tim u vezi, istakla je pitanje pozicioniranja ovog odbora koji nije prepoznat kao matični za razmatranje predloga zakona kojim se potvrđuje međunarodni dokument koji tretira pitanje nasilja nad ženama i nasilja u porodici, podsetivši da je u pripremi Konvencije učestvovao Komitet za jednakost muškaraca i žena Parlamentarne skupštine Savjeta Evrope.

Tokom diskusije saopštila je da je Crna Gora, od 11. maja 2011. godine, potpisnica Konvencije SE o sprječavanju i suzbijanju nasilja nad ženama i nasilja u porodici i da je Konvencija prvi pravno obavezujući međunarodni dokument koji pruža sveobuhvatnu zaštitu žena od nasilja i nasilja u porodici, kojim se nasilje nad ženama definiše kao povreda ljudskih prava i kao oblik diskriminacije. Konvencija integriše brojne relevantne konvencije, deklaracije i rezolucije UN-a i Savjeta Evrope uključujući CEDAW i Preporuke Odbora ministara Savjeta Evrope. Crna Gora je jedna od prvih država potpisnica Konvencije i usvajanjem ovog zakona biće četvrta zemlja koja je ratifikovala. Istraživanja pokazuju da je 96% odsto nasilja počinjeno nad ženama i da svaka treća žena u svijetu doživi jedan oblik nasilja, i to najčešće fizičko nasilje. Crna Gora je u proteklih nekoliko godina preduzela niz aktivnosti kako bi se spriječilo nasilje nad ženama i nasilje u porodici i ovaj problem učinio, između ostalog, vidljivim. Međutim, još uvijek imamo visoku stopu tolerancije na nasilje. Još uvijek postoje problemi u primjeni Zakona o zaštiti od nasilja i ne sprovodi se memorandum o saradnji. Naglasila je da je u nadležnosti Odbora da prati njegovu primjenu i realizaciju Strategije koja prati ovaj zakon.

Obrazloženje predloženog zakona dala je predstavnica predlagača Remzija Ademović, savjetnica u Ministarstvu rada i socijalnog staranja i saopštila da je specifični cilj Konvencije zaštita žena od svih vidova

nasilja i sprječavanje, procesuiranje i eliminisanje nasilja nad ženama i nasilja u porodici. U svrhu Konvencije *nasilje nad ženama* definiše se kao kršenje ljudskih prava i oblik diskriminacije žena, i podrazumijeva sva djela rodno zasnovanog nasilja koja dovode ili mogu da dovedu do fizičke, seksualne, psihičke ili ekonomske povrede ili patnje za žene, obuhvatajući i prijetnje takvim djelima, prinudu ili arbitrarno lišavanje slobode, bilo u javnosti ili privatnom životu. *Nasilje u porodici* označava svako djelo fizičkog, seksualnog, psihičkog ili ekonomskog nasilja do kojeg dođe u porodici ili domaćinstvu. U okviru Poglavlja Zaštita i podrška članice Konvencije se obavezuju da će preduzeti neophodne zakonodavne ili druge mjere za zaštitu svih žrtava od daljeg nasilja. Između ostalog, obaveza je članica da omoguće otvaranje odgovarajućih, lako dostupnih kuća u dovoljnom broju za bezbjedan smještaj i proaktivnu pomoć žrtvama nasilja, posebno ženama i njihovoj djeci, što je značajno sredstvo za ispunjavanje obaveza pružanja zaštite i podrške. Konvencija takođe ustanovljava međunarodne mehanizme za praćenje njene primjene na nacionalnom nivou.

Cilj koji se donošenjem Zakona želi postići je da se promoviše, štiti i osigura puno i ravnopravno uživanje svih ljudskih prava i osnovnih sloboda fizičkih lica.

Nasilje nad ženama ozbiljno krši i povrjeđuje ili poništava uživanje ljudskih prava žena, posebno njihovih osnovnih prava na život, sigurnost, slobodu, dostojanstvo i fizički i emotivni integritet i zbog toga ne može biti zanemareno. Osim toga, nasilje utiče negativno ne samo na žene već i na društvo u cjelini i zbog toga je potrebna hitna akcija. Uz potvrdu da je nasilje nad ženama, uključujući nasilje nad ženama u porodici, rodni fenomen, prepoznato je da muškarci i dječaci takođe mogu biti žrtve nasilja u porodici i da se ovo nasilje takođe ne smije zanemariti. Prepoznato je da djeca ne moraju direktno da pretrpe nasilje da bi bila smatrana žrtvom nasilja, već je prisustvo nasilja u porodici takođe trauma i samim tim dovoljno da ih čini žrtvama nasilja.

Formalno-pravni okvir za zaštitu žena od nasilja u porodici u Crnoj Gori je usklađen sa međunarodnim dokumentima. Krivičnim zakonikom Crne Gore propisano je krivično djelo nasilje u porodici i porodičnoj zajednici i na taj način je država formalno prepoznala važnost sankcionisanja nasilja u porodici. Zakon o zaštiti od nasilja u porodici, koji je stupio na snagu u avgustu 2010.godine, prvi je specijalizovani zakon koji reguliše oblast porodičnog nasilja. Ovaj zakon definiše nasilje u porodici kao ponašanje kojim se ugrožava fizički, psihički, seksualni ili ekonomski integritet, mentalno zdravlje i spokojstvo drugog člana porodice, bez obzira na mjesto gdje je učinjeno. Zakonom je predviđeno da centri za socijalni rad ili drugi organ, ustanova ili organizacija koja se bavi zaštitom obrazuje stručni tim od predstavnika te ustanove, organa i službi lokalne uprave, policije, nevladinih organizacija i stručnjaka koji se bave pitanjima porodice, radi utvrđivanja plana pomoći žrtvi i koordinacije aktivnosti u procesu pomoći žrtvi, u skladu sa njenim potrebama i izborom. Zakonom o zaštiti od nasilja u porodici je propisana obaveza donošenja Strategije zaštite od nasilja u porodici. Strategija za period 2011-2015 je usvojena 2011. godine. Sadrži ocjenu stanja i identifikuje ključne probleme u socijalnoj i drugoj zaštiti, ciljeve i mjere za unaprjeđenje socijalne i druge zaštite i predviđa formiranje multidisciplinarnih timova. Protokol o postupanju u slučajevima nasilja u porodici potpisali su u novembru 2011. godine, Vrhovni sud, Vrhovno državno tužilaštvo, ministarstva pravde, prosvjete i sporta, zdravlja, rada i socijalnog staranja, Uprava policije i Vijeće za prekršaje.

Predstavnica predlagača zakona Remzija Ademović informisala je Odbor da je Vlada Crne Gore na sjednici održanoj 26. jula 2012. godine utvrdila Predlog zakona o potvrđivanju Konvencije o sprječavanju i suzbijanju nasilja nad ženama i nasilja u porodici, uz izraženu rezervu u odnosu na član 30 stav 2 Konvencije. Stav 2 ovog člana određuje sporednu obavezu države na naknadu štete žrtvama svakog krivičnog djela iz ove konvencije. Rezerva je implementirana u članu 3 Predloga zakona, iz razloga usklađivanja nacionalnog zakonodavstva sa navedenom odredbom Konvencije.

U raspravi su kroz pitanja i komentare učestvovali: Nada Drobnjak, Zdenka Popović, mr Branka Tanasijević, Draginja Vuksanović, Ana Ponoš, prof.dr Jelisava Kalezić i predstavnica predlagača zakona Remzija Ademović.

U odgovoru na pitanje Zdenke Popović, koju je interesovalo šta je do sada država konkretno uradila po pitanju sprječavanja nasilja u porodici, predstavnica predlagača Remzija Ademović je saopštila da su Zakonom o zaštiti od nasilja u porodici definisane mjere pomoći žrtvama i mjere njihove zaštite, imenovane odgovorne institucije, precizirane vrste hitnih intervencija, pripremljen plan pomoći i socijalne

zaštite za žrtve. Organi i ustanove dužni su da u skladu sa zakonom daju prioritet rješavanju slučajeva nasilja i pomoć radi sprječavanja i otkrivanja nasilja, otklanjanja uzroka i pružanja pomoći žrtvi u uspostavljanju uslova za bezbjedan život. Socijalna zaštita žrtve obuhvata materijalnu i nematerijalnu pomoć, smještaj i usluge socijalnog rada koji se pružaju u skladu sa zakonom kojim se uređuju prava iz socijalne i dječije zaštite. Nevladine organizacije, druga pravna i fizička lica mogu pružiti zaštitu u skladu sa zakonom. U Crnoj Gori postoje četiri skloništa za žrtve nasilja u porodici. Tri, koje vode nevladine organizacije: Sigurna ženska kuća u Podgorici, NVO Bona Fide u Pljevljima i NVO SOS telefon za žene i djecu žrtve nasilja Nikšić u Nikšiću, namijenjena su isključivo ženama i djeci. Četvrto sklonište se nalazi u Bijelom Polju i funkcioniše u okviru Centra za porodicu. Ova organizacija pruža smještaj djeci i nenasilnom roditelju, što znači da mogućnost smještaja imaju roditelji oba pola. Pored skloništa za žrtve nasilja u porodici postoji i Sklonište za žrtve trgovine ljudima koje funkcioniše u okviru Kancelarije za borbu protiv trgovine ljudima i finansira se iz državnog budžeta.

Branka Tanasijević govorila je o nasilju kao ozbiljnom društvenom problemu koji je danas infiltriran u sve pore društva i porodice. Istakla je razloge koji u našem društvu, zbog barijera koje još uvijek postoje, opredjeljuju žene, ali i muškarce koji trpe nasilje, da o njemu nerado govore. Naglasila je važnost prepoznavanja i rješavanja ovog problema i obezbjeđivanja podrške za žrtve nasilja. Istakla je značaj Konvencije, naročito u dijelu koji se odnosi na prevenciju i podizanje svijesti javnosti o problemima nasilja. U vezi sa članom 3 podstav (đ) Konvencije predožila je da se sagleda mogućnost pravno-tehničke ispravke kako bi pojam „žene“ bio u duhu našega jezika.

Draginja Vuksanović ukazala je na potrebu veće preciznosti kod prevođenja međunarodnih dokumenata, kao i obaveznog angažovanja pravnika koji bi formalno pravno upodobili tekstove prevedenih međunarodnih akata koji se dostavljaju Skupštini na potvrđivanje.

Ana Ponoš komentarisala je čl. 10, 18 i 23 Konvencije i postavila pitanja u vezi sa: osnivanjem zvaničnog tijela nadležnog za koordinaciju, sprovođenjem, praćenjem i procjenom politika i mjera za sprječavanje i borbu protiv svih vidova nasilja obuhvaćenih ovom Konvencijom; obezbjeđenjem odgovarajućeg mehanizma za djelotvornu saradnju između svih nadležnih državnih organa, kao i nevladinih organizacija i ostalih relevantnih organizacija i lica, u pružanju zaštite i podrške žrtvama i svjedocima svih oblika nasilja obuhvaćenih Konvencijom, a postavila je i pitanje otvaranja sigurnih ženskih kuća u dovoljnom broju, kako to nalaže Konvencija.

Prof. dr Jelisava Kalezić je podržala potvrđivanje ove konvencije i naglasila da se u narednom periodu mora više angažovati na primjeni zakona i Strategije, kao i da se mora raditi na promjeni socio-ekonomskog i kulturnog konteksta.

Nada Drobnyak je ukazala na potrebu da se u prevodu Konvencije u okviru pravno-tehničkih ispravki u naslovu Člana 5 Konvencije riječ “prilježnost” zamijeni riječju “pažnja”, tako da naslov ovog člana glasi: “Obaveze država i dužna pažnja”, kao i da se u tekstu Predloga zakona riječ “ratifikuje” zamijeni riječju “potvrđuje” u odgovarajućem padežu (Član 75 st.2,4, čl. 78 stav 3, čl. 81 (b) Konvencije).

Komentarišući pitanja, predstavnica predlagača Remzija Ademović naglasila je da aktivnosti za realizaciju obaveza utvrđenih Konvencijom slijede nakon stupanja na snagu ovog zakona i stupanja na snagu Konvencije.

Nakon rasprave, predsjednica Odbora je konstovala da je Odbor u skladu sa članom 137 stav 2 Poslovnika Skupštine razmotrio Predlog zakona o potvrđivanju Konvencije SE o sprječavanju i suzbijanju nasilja nad ženama i nasilja u porodici, i dao preporuku matičnom odboru da izvrši sljedeće pravno-tehničke ispravke teksta, kako bi prevod bio u duhu našega jezika:

- u Članu 3 u podstavu (đ) Konvencije poslije riječi “uključuje” dodati veznik “i”, tako da podstav (đ) glasi: “pojam “žena “ uključuje i djevojke ispod 18 godina starosti”. Mnogi oblici nasilja obuhvaćeni Konvencijom počinjeni su i nad ženama i nad djevojčicama i nije se željelo da se primjenjivnost Konvencije ograniči samo na odrasle žrtve. Konvencija je usmjerena na cijelu žensku populaciju.

- u naslovu Člana 5 Konvencije riječ “prilježnost” zamjenjuje se riječju “pažnja”, tako da naslov ovog člana glasi: “Obaveze država i dužna pažnja”.

- u tekstu Predloga zakona riječ “ratifikuje” zamjenjuje se riječju “potvrđuje” u odgovarajućem padežu (Član 75 st.2,4, čl. 78 stav 3, čl. 81 (b) Konvencije).

Odbor je jednoglasno odlučio da podrži Predlog zakona i predloži Odboru međunarodne odnose i iseljenike, kao matičnom odboru, da predloži Skupštini Crne Gore da usvoji Predlog zakona o potvrđivanju Konvencije Savjeta Evrope o sprječavanju i suzbijanju nasilja nad ženama i nasilja u porodici.

Druga tačka - INICIJATIVA PROF.DR JELISAVE KALEZIĆ

Prof.dr Jelisava Kalezić, dostavila je Odboru Inicijativu za simboličko izjednačavanje žena i muškaraca u Skupštini Crne Gore, koju će u formi predloga za dopunu Poslovnika dostaviti Skupštini, i saopštila da se predloženim rodno izjednačavajućim faktorom (RIF) za dužinu izlaganja poslanica, simbolički nadoknađuje kroz vrijeme onaj broj žena koje nijesu u parlamentu, a trebalo bi da budu, ako se ima u vidu da statistika pokazuje da žene čine 51% biračkog tijela u Crnoj Gori, dok je procenat zastupljenosti u Skupštini Crne Gore 17%.

Nakon detaljnog obrazloženja rješenja sadržanih u Inicijativi, prof.dr Jelisava Kalezić upoznala je Odbor sa sadržinom amandmana koji je kao članica Odbora za turizam, poljoprivredu i prostorno planiranje, podnijela na Predlog zakona o organskoj proizvodnji, a kojim se predlaže da se u tekst zakona ugrade odredbe o finansijskoj podršci ženama, kao nosiocima organske proizvodnje.

Predšednica Odbora je konstatovala da je Odbor upoznat sa Inicijativom za simboličko izjednačavanje žena i muškaraca u Skupštini Crne Gore, i da se ne može izjašnjavati o aktima koji nijesu u skupštinskoj proceduri.

Treća tačka – TEKUĆA PITANJA

U okviru ove tačke dnevnog reda, predšednica je

- informisala Odbor da je, između sjednica, održala sastanak sa šefom Odjeljenja za demokratizaciju u Misiji OEBS-a u Crnoj Gori Lloyd Tudyk-om. U razgovoru je iskazana spremnost za nastavak uspješne saradnje, prije svega u podršci Odboru u ostvarivanju kontrolne funkcije Skupštine kroz realizaciju novog istraživanja o primjeni Zakona o rodnoj ravnopravnosti, radu na jačanju učešća žena u političkom i javnom životu, edukaciji u cilju sprječavanja i suzbijanja nasilja nad ženama i nasilja u porodici, saradnje sa lokalnim mehanizmima za rodnu ravnopravnost kroz održavanje tematskih sjednica van zgrade Skupštine.

- najavila zasjedanje Ženskog parlamenta, na Međunarodni dan žena, 8. marta t.g. u cilju promovisanja ženskih ljudskih prava u Crnoj Gori, na kojem će članovi/ice Vlade odgovorati na pitanja članica ženskih asocijacija parlamentarnih partija i ostalih segmenata civilnog društva; izradu nacrtu plana rada Odbora za tekuću godinu, za koji su svoje predloge dostavile članice Odbora: prof.dr Jelisava Kalezić i doc.dr Branka Bošnjak i šednicu na kojoj će se utvrditi Program rada Ženskog parlamenta.

- informisala Odbor da je Komitet za prava žena Evropskog parlamenta uputio poziv da 7. marta prisustvuje šednici koja se organizuje povodom obilježava Međunarodnog dana žena.

- pozvala člana/ice Odbora da se pridruže globalnoj kampanji „Jedna milijarda ustaje“ protiv nasilja nad ženama.

U okviru ove tačke dnevnog reda doc.dr Branka Bošnjak predložila je da Odbor uputi preporuku Kolegijumu predsjednika Skupštine, u cilju primjene principa rodno balansirane zastupljenosti u radnim tijelima Skupštine i utvrđivanja sastava zvaničnih delegacija.

Šednica je završena u 14 sati i 45 minuta.

SEKRETARKA ODBORA
Snežana Grupković, s.r.

PREDŠEDNICA ODBORA
Nada Drobnjak, s.r.